

die dikwijls heel belangrijk kunnen zijn, gevoeld wordt als onbillijkheid, vooral in tijden van malaise. Hierbij moet men echter wel bedenken, dat een *Inkomsten*belasting dergelijke moeilijkheden noodzakelijk meebrengt. Er bestaat nu eenmaal verschil tusschen inkomen en winst, een verschil, dat door het publiek, dikwijls tot zijn eigen schade, niet steeds in het oog gehouden wordt.

J. H. HAGEMAN

DE TAAK VAN DEN ACCOUNTANT TEN OPZICHTE VAN DE OPNAME VAN DEN GOEDERENVOORRAAD

Al kunnen wij het niet met coll. *Dijker* eens zijn over deze ééne kwestie, dat de behandeling van een vraagstuk er door zou winnen wanneer A het eerst op zijne wijze behandelt en B het daarna nog eens in een anderen vorm giet, toch doet het ons genoegen, dat ditmaal daardoor gebleken is, dat wij het op verschillende andere punten wel eens zijn.

Aan wat wij onder punt 1 (de controle op de administratieve verantwoording der voorraden) schreven voegt de Heer D. geen woord toe en ook wat punt 2 betreft gaan wij een heel eind denzelfden weg.

Uit louter voorzichtigheid om geen andere vraagstukken erbij te betrekken wil coll. D. ons niet volgen op den weg langs het R.v.A. van het N.I.v.A. Het kan hem echter kwalijk ontgaan zijn, dat wij noch dit reglement beoordeelden, noch het als basis voor onze conclusies aanvaardden, doch het slechts bezigden als illustratie van de mogelijkheid om voorbehouden te maken.

Verder doet het ons genoegen bevestigd te zijn in onze meening, dat de vraag, waarvoor een accountant instaat, die een balans zonder voorbehoud teekent (zie het slot van ons artikel) niet behoort tot die theoretische of practische vraagstukken, waaromtrent verschil van meening bestaat (zie het begin). De Heer v. *Kampen*, die in zijn artikel op verschillende punten recht tegenover ons staat, komt, wat dit betreft, ongeveer tot eenzelfde conclusie als de onze, waarmee blijkbaar ook de Heer D. zich kan vereenigen: „Men staat er voor in, dat men alles gedaan heeft, wat van een accountant verwacht kan worden en dat men daarbij tot de overtuiging gekomen is, dat de Balans juist is”.

Ten slotte blijft er dus alleen verschil van meening omtrent de vraag, wat in deze van een accountant verwacht kan worden.

De Heer D. erkent, dat controle van den voorraad door den accountant nuttig kan zijn, van zeker standpunt acht hij dat nut zelfs groot, alleen acht hij ze lang niet altijd nuttig.

Hij illustreert dit met het geval van een koffiehandelaar bij wien collega A o.i. zeer belangrijke zaken geconstateerd heeft, die coll. B ontgaan en dat van een antiquar tegenover wiens balans een accountant vrijwel machteloos staat en het o.i. de vraag is of eene verklaring onder de balans eenige waarde heeft.

Wij willen met den Heer D. aannemen, dat de accountant geen Java-koffie van Santos-koffie kan onderscheiden en wij kunnen hem dan ook niet kwalijk nemen als hij zich, wat dat betreft op ondeskundigheid beroept (niet achteraf maar te allen tijde) maar hij zal allicht kunnen constateeren, dat er 35 balen koffie liggen met dezelfde merken en nummers als die, welke volgens de administratie aanwezig moesten zijn.

Nu staat het den Heer D. vrij, om aan datgene wat A gezien heeft en B niet zag weinig waarde toe te kennen, met het gevolg, dat hij de verklaring van B met het voorbehoud weinig lager zal schatten dan die van A zonder voorbehoud: maar toch nooit met het gevolg, dat beiden dezelfde verklaring zouden kunnen afgeven, al wordt die gelijkloovende verklaring ook geaccepteerd (door wien?).

Tenslotte het verschil tusschen opname alleen door de directie

en die gecontroleerd door commissarissen. Wij kunnen niet ontkennen, dat er een nuance bestaat, alleen in zoo ver niet, dat in beide gevallen door den accountant een voorbehoud gemaakt dient te worden. Dat voorbehoud kan echter door verschillende redactie alle nuanceeringen tot hun recht doen komen.

Zoals we in ons eerste artikel reeds deden uitkomen brengt ons standpunt, dat controle door den accountant in vele gevallen mogelijk en nuttig is en dat in die gevallen zonder die controle de balans niet zonder meer onderteekend mag worden, volstrekt niet mee, dat achterwege laten dier controle gepaard met onderteekening onder voorbehoud absoluut uit den boeze zou zijn.

We komen echter tot de overtuiging, dat wij wezenlijk met den Heer D. verschillen over de beteekenis van een voorbehoud in het algemeen. We hopen de Redactie bereid te vinden over deze vraag een afzonderlijk artikel te plaatsen.

JAMES POLAK

Naschrift en slotwoord

Heeft nu werkelijk collega J. P. de ironie niet geproefd uit onze opmerking dat door ons artikel de gezonde ontwikkeling van ons vak is gediend geworden, alleen reeds omdat we aan dat artikel de „uiteenrafeling” van den heer J. P. te danken hebben? Die opmerking was toch als antwoord op zijn onvriendelijke opmerkingen doorzichtig genoeg! Of houdt hij zich met opzet dom?

Wij zijn niet ingegaan op alle punten, die collega J. P. „om de vraagstukken niet doorheen te haspelen” er bij haalt, maar willen daardoor volstrekt niet geacht worden op die punten in alles de meening des heeren J. P. te deelen.

Inderdaad gaat het er alleen om: „wat kan van den accountant, die een balans onderteekent of een verklaring afgeeft, beide zonder voorbehoud, worden verwacht ten opzichte van het opnemen in natura, van den op het tijdstip van balansopmaking aanwezigen goederenvoorraad?” De vraag werd door ons nog beperkt tot die gevallen, waar geen geregelde administratie over de voorradige goederen wordt gevoerd.

Collega J. P. kon het eerst niets erg vinden, dat omtrent een dergelijk vraagstuk geen eenheid van opvatting in accountantskringen zou bestaan en meende aan het eind van zijn uiteenrafeling, dat het nu toch wel ongeveer vast zou staan, waarvoor een accountant kan instaan, die zonder voorbehoud een balans voor accoord teekent.

De polemiek in dit blad zal collega J. P. wel hebben doen inzien, dat hij dwaalt, wanneer hij meent, dat zijn meening vrij algemeen wordt gedeeld. Wij achten het voor de praktische uitoefening van het beroep een groot gevaar de meening post te doen vatten, dat eischen mogen worden gesteld aan welke in de praktijk door de groote meerderheid van public-accountants niet wordt voldaan. Door in theorie die eischen te doceeren, ze te aanvaarden of ze onweersproken te laten, voedt men de meening, dat inderdaad vast staat, datgene, wat enkele vakgenooten meenen te moeten eischen van den accountant ten opzichte van de opneming van den goederenvoorraad en dan is men ook inderdaad schuldig aan grof plichtsverzuim, wanneer men zich in de praktijk niet dienovereenkomstig gedraagt.

De heer J. P. is blijkbaar van meening, dat de accountant in alle gevallen den goederenvoorraad moet opnemen en anders een voorbehoud maken. Hij geeft toe, dat opneming van den voorraad bij een antiquair voor den accountant niet mogelijk is en besluit daaruit dat de accountant tegenover de balans

van een antiquair vrijwel machteloos staat. Behalve een antiquair noemden wij een juwelier en een handel in chemicaliën en er zijn zeker nog tal van ondernemingen te noemen, waar de voorraad bestaat uit artikelen, welke alleen te onderkennen zijn door vakmensen. Ook daar staat de accountant dus vrijwel machteloos. Maar waar ligt nu de grens, waar begint nu des accountants macht? Wij zouden zeggen daar, waar hij zelf deskundig is en als collega J. P. dit beaamt, moet hij doorredeneerende wel tot ons standpunt komen.

Collega J. P. stelt dan ten opzichte van ons voorbeeld van den koffiehandelaar, dat de accountant kan constateeren dat er b.v. 35 balen „koffie” liggen met dezelfde merken en nummers, als die, welke volgens de administratie aanwezig moesten zijn. Hierbij zij er nu allereerst op gewezen, dat wij hebben gesteld het geval, dat er geen goederenadministratie aanwezig is. Verder zal de accountant om zeker te zijn, dat er balen koffie liggen, zich toch van den inhoud der zakken moeten overtuigen. Of hij dan tenslotte op grond van overeenstemming van de merken en nummers op zakken als accountant mag concludeeren dat er inderdaad eerste kwaliteit Java en geen inferieure Santos aanwezig is, achten wij aan gegronden twijfel onderhevig. Dat hij zich zou beroepen op zijn ondeskundigheid, nemen wij hem wel kwalijk, men moet geen werk doen, waarvoor men niet ter zake kundig is en zeer zeker daarvoor geen aansprakelijkheid aanvaarden of althans den schijn aannemen, dat men die aanvaardt. En men neemt dien schijn o.i. zeer beslist aan, wanneer men als stelregel aanvaardt, dat zonder opname van den voorraad een voorbehoud eisch is en met die opname, niettegenstaande hij, die de opname verrichtte, niet deskundig is, dit voorbehoud onnoodig wordt geacht. De tegenwerping, die wij voorzien, n.l. dat aan het ontbreken van een voorbehoud de beperkte waarde moet worden toegekend, welke uit een Reglement van Arbeid voortvloeit, gaat niet op, omdat de meerdere zekerheid, die in het meendeel der gevallen verkregen zal zijn, in geen juiste verhouding staat tot tot de ruimere strekking der verklaring. En daar in juist ligt ons bezwaar!

De accountant, die den voorraad opneemt, heeft toch zeer belangrijke zaken geconstateerd, die den accountant, die zulks nalaat, zijn ontgaan, zegt collega J. P. en voegt daaraan toe, dat de accountant zich te allen tijde op zijn ondeskundigheid beroepen kan. Ja; de commissaris van een bankinstelling, die de balans met het grootboek vergelijkt en dit met de journaalen, heeft ook zeer belangrijke dingen geconstateerd, die zijn collega's, die zonder meer de balans teekenen, zijn ontgaan, maar volgt daaruit, dat de eerstgenoemde commissaris zich mag stellen op het standpunt, dat hij geen voorbehoud van noode heeft bij het onderteekenen van de balans en zijn collega's wel? De commissaris is in de meeste gevallen niet deskundig en blijft bij zijn controle aan de oppervlakte, juist als de accountant bij het opnemen van den goederen voorraad.

Wanneer we als voorbeeld eens niet nemen den voorraad koffie maar den voorraad thee. Hoe stelt collega J. P. zich dan voor de kwaliteit te controleeren van de mélanges?

De verschillende opmerkingen naar aanleiding van ons artikel, zoowel in dit blad als onderhands gemaakt, hebben ons in onze meening niet kunnen aan het wankelen brengen. Wij zijn nog van oordeel:

1°. dat een opname van den goederen voorraad door een niet ter zake deskundige en in die gevallen, waarin geen goederenadministratie bestaat, welke de controle min of meer doeltreffender kan maken, niet voldoende waar-

borgen biedt om een verschil in een accountantsverklaring „met” of „zonder” voorbehoud omtrent den post goederen voorraad op de balans te rechtvaardigen;

- 2°. dat een dusdanig verschil in de accountantsverklaring alleen mag zijn gegrond op de overtuiging door den accountant verkregen omtrent de werkelijke aanwezigheid van den voorraad op den balansdatum en deze overtuiging niet door hem kan worden verkregen, wanneer hij ter zake van die goederen ondeskundig is;
- 3°. dat wanneer de accountant omtrent de aanwezigheid van een goederen voorraad zekerheid wil hebben en niet ter zake deskundig is, hij zich door deskundigen zal moeten doen bijstaan;
- 4°. dat de accountant, die zonder deskundig te zijn een voorraad opneemt en een balans zonder voorbehoud onderteekent, moraliter aansprakelijk is en zich niet op zijn ondeskundigheid kan beroepen, ook al zou hem volgens een door zijn organisatie vastgesteld reglement van arbeid een beroep op ondeskundigheid mogelijk zijn.

En hiermede nemen wij afscheid van dit onderwerp. Er zijn op het oogenblik geen artikelen meer over in portefeuille; mochten er nog komen, ons standpunt is thans zeker voldoende bekend, en wanneer wij ze niet verder beantwoorden, mag daaruit niet verder afgeleid worden, dat wij met den inhoud accoord zouden gaan. Een bestrijding van stellingen, welke verder gaan dan in de uitoefening van het beroep door een groote groep gebruikelijk is, laten wij — wat dit onderdeel betreft — verder aan anderen over, waarbij wij in herinnering brengen het gevaar, dat aan het onweersproken laten van dergelijke opvattingen voor de public-accountants verbonden is.

R. A. D.

VIJFTIENDE ACCOUNTANTS DAG

De grondslagen der samenwerking tusschen raadgevend ingenieur en accountant, door H. R. Reder

De behandeling van het in den titel omschreven onderwerp op den dit jaar te houden Accountantsdag beschouw ik als een logisch gevolg van de ontwikkeling der beide genoemde beroepen op het gebied der bedrijfs-economische adviezen en de daaruit voortvloeiende behoefte, om de tot nu toe uitsluitend in de praktijk ontstane aanrakingspunten tusschen twee verschillende arbeids-soorten op eenzelfde terrein kritisch te beschouwen, respectievelijk te vervangen door een meer door-dachten vorm van systematische samenwerking. Ik geloof, hiermede de betekenis der naar aanleiding van de thans uit te brengen prac-adviezen te houden besprekingen te hebben aangeduid.

Wat den accountantsarbeid betreft in het hierboven bedoelde verband, meen ik goed te doen, enkele algemeene beschouwingen aan de behandeling van het eigenlijke onderwerp te doen voorafgaan.

Wij zijn, hoewel de misvatting, welke uiteraard heeft bestaan, grootendeels is weggenomen, nog niet zóóver, dat buiten onzen kring elk misverstand ten aanzien der betekenis van onzen adviseerings-arbeid op bedrijfs-economisch terrein is opgeheven. Het komt nog voor, dat men in ons streven, om economische kennis en ervaring in dienst te stellen van het bedrijfsleven, een verwerpelijke inmenging ziet in de taak